

Mehmet MUSA

11 MARS I VITIT 1981, LAJMËTARI I LIRISË!

Lufta e Dytë Botërore mbaroi me fitoren kundër okupatoreve nazifashiste të forcave aleate me të cilat ishte rreshtuar edhe Shqipëria.

Kontributin e rëndësishëm të shqiptarëve në këtë luftë e dëshmorët e Shqipërisë dhe mijëra dëshmorët e Kosovës të cilët dhanë jetën për liri dhe bashkimin kombëtar, siç ishte vendosur edhe në mbledhjen e Bujanit të vitit 1943 për zgjidhjen e problemit të Kosovës mbi bazën e parimit të vetëvendosjes së popujve, deri në shkëputjen nga ish Jugosllavia e bashkimin me Atdheun mëmë.

Pranvera e atij viti ishte disi më e zymtë, jo si pranverat tjera, thuajse toka ishte tharë. Kjo tokë që nuk ujitet as me ujin e oqeanëve të lëmshit tokësor duhej vaditur me gjakun e bijve e bijave më të mira, që i lindi e rriti me frymën e atdhedashurisë populli ynë, në skamje e mjerim. Në mbrëmje, kur ne, një grup studentësh, po luanim me top, para konvikteve tre-katër persona të sigurimit të UDB-ës donin të rrëmbenin një student që kishte mjekër.

Kur ne dëgjuam dhe pamë rrëmujën që behej, të gjithë shkuam pranë studentit për ta ndihmuar dhe agentët duke iu frikësuar ndonjë konflikti serioz, e lanë të lirë studentin që donin të arrestonin duke kërkuar prej tij që të paraqitej vetë në SUP.

Për mua dhe të gjithë shokët e mi, ai, Ali Lajçi, kështu quhej studenti që donin të arrestonin, ishte një emër krejt i panjohur dhe jo nga radhët e atyre që konsideroheshin, rebele'.

Ai na ftoi të shkojmë në dhomën e tij në konviktin numër 3, në një dhomë, në katin e tretë dritaret e së cilës shikonin nga oborri dhe hyrja për në konvikt.

Aty, në dhomë, hynte dhe dilte kush të donte dhe u grumbulluan rreth 30 vetë. Filluan diskutimet në lidhje me ngjarjen që kishim përjetuar të gjithë dhe secili shfaqte mendimin se ç'duhej bërë. Aliu na propozoi që të gjithë sa ishim aty, të shkonim në SUP dhe tu thoshim xhelatëve: hapni dyert e na fusni të gjithëve brenda, por kjo kërkesë nuk u miratua me arsyetimin se po të bënim këtë, ata do të përfitonin për të na arrestuar të gjithëve për të evituar ndonjë demonstrim të mundshëm ditën e nesërme kur në qytet do të kalonte stafeta e xhelatit Tito.

Frika e UDB -së nga turbullimet që mund të bënin studentët në një rast të tillë, siç ishte kalimi i stafetës ishte e lidhur me një ngjarje të mëparshme që kishte ndodhur pas vdekjes së Titos.

Aliu, më sa duket, kishte rënë në sy më 11 mars kur ne studentët kërkuam kushte më të mira jetese. Në mbledhjen që u organizua nga studentët, Aliu kishte mbajtur një fjalim dhe në atë rast, për të qetësuar situatën erdhi profesori i Marksizmit Hajredin Hoxha i cili na u drejtua me këto fjalë: «Duhet ta keni për turp more rrugaçë që po doni me ia marrë fytyrën atij të vdekurit vjet, shokut Tito».

Pas shumë diskutimeve, të gjithë sa ishim aty, morëm vendim që të nesërmen ditën e enjte, me 26 mars 1981, t'i mbyllim të katër konviktet, t'i marrim çelësat në duar tona nga portierët, të ftojmë kryesinë komuniste të Kosovës për t'i parashtruar kërkesat tona.

Studentët e konviktit numër 3 u ngarkuan me detyrën që të na njoftonin me telefon kur të vinte kryesia, si dhe të shkruanin parullat dhe kërkesat tona dhe petitionin që do të lexohej aty dhe do tu jepej në dorë koxhabashëve komunistë serbë me kombësi shqiptare.

U zotua të gjithë për të zhvilluar këtë protestë duke thërritur tri herë të gjithë: «besa-besë, besa-besë, besa -besë»! Në zbatim të këtij evenimenti, u ndanë detyrat për secilin. Më problematik ishte konvikti numër 4 dhe për këtë arsye, Avdullah Tahiri e Malush Krasniqi ngarkuan një student nga Isniqi për ta mbyllur atë. Portier

ishte një që quhej Shukri, ndërsa në konviktin 3, portier ishte atdhetari Halit Berisha, përkrahës i demonstratave të vitit 1968. U shpërndamë nëpër konvikte secili në detyrën e vet pas orës 24.

Në këtë situatë të gjithë ekzistonte një ankth, sepse dështimi i aksionit konsiderohej një tradhti. Për këtë arsye shumicën nuk e zinte gjumi. Nuk kishte gjumë. Pas orës dy të mëngjesit dëgjoheshin këpucët e xhelatëve, duke trokitur te dera e ndonjë studenti mjeran që kishte pranuar të punoj për ta.

Por karvani i rinisë revolucionare të atdheut, forca e tyre, qëndronte mbi fuqinë e UDB-së e bashkëpunëtorëve të sajë, sepse ajo rini ishte frymëzuar dhe edukuar nga mësimet e kolosëve Adem Demaçi, Metush Krasniqi, Jusuf Gërvalla, Kadri Zeka, Rexhep Mala, Ismail Haradinaj, Sali Shatri, Kadri Osmani e shumë e shumë të tjerë dhe ishte mbrujtur me ide kombëtare. Një rol të madh kishin luajtur edhe institucionet e shtetit shqiptar, të kulturës dhe të Universitetit të Tiranës.

Ditën e enjte, më 26 mars 1981, në orën 4 të mëngjesit, zbritej poshtë te portieri, Shukri.

Pasi u përshëndetëm ai na pyeti se pse ishim zgjuar kaq herët. I thamë se sot kemi dasëm, kemi stafetën e atij stërvinës që ngordhi vjet (Titos).

Pasi na dëgjoi Shukriu na paralajmëroi të kishim kujdes sepse konvikti kishte plot UDB-ash dhe ishte i lëkundur nëse duhet të na jepte çelësat.

Pas kësaj ne i thamë: Shukri, në emër të studentëve të Kosovës dorëzoi çelësat si burrë. I thamë se ti je vëllai ynë e nëse do të shkosh shko, ne ta hapim derën ose rri ulur aty, por me kusht që të mos përdorësh telefonin. Pas kësaj ai i dorëzoi çelësat duke na thënë se po merrnim veten me qafë.

Diku rreth orës nëntë, në oborrin e konvikteve erdhën: Azem Vllasi, Pajazit Nushi, Ymer Jaka, Drita Dobrosi dhe Gazmend Zajmi i cili qëndroi pak sepse atë ditë u zgjodh rektor Universiteti, detyrë nga e cila u shkarkua pas dy muajsh.

Filluan diskutimet, në të cilat shpërthyen si vullkan zemërimi dhe urrejtja që ishte akumuluar me dekada, kundër Jugosllavisë fashiste dhe shërbëtorëve të saj. Mësimet e kolosëve tanë e kishin bërë këtë rini të pathyeshme, të pa tundur, një force monolite e gatshme të hidhej në çdo betejë.

Peticionin, ku pasqyroheshin kërkesat tona e lexoi Riza Demaj, ndërsa Azem Vllasi e futi atë në xhep. Kërkesa kryesore që dominonte ishte Kosova Republikë, ku të përfshiheshin të gjitha territoret e banuara nga shqiptarët!

Në këtë tubim, parullat kryesore ishin:

“Jemi shqiptarë e jo jugosllavë”; Trepça punon, Beogradi ndërton’;

“Të lirohet nga burgu dhe te na sjellin aty Adem Demaçin dhe të gjithë të burgosurit tjerë, të çështjes kombëtare”;

“Republikë Kushtetutë ,Ja me hatër ja me luftë! Kushtetutë Republikë Ja me hatër ja me thikë”; «Marksizëm -Leninizëm» e parulla tjera të arsyeshme e të domosdoshme.

Në diskutime morën pjesë shumë studente dhe studentë ndërsa u veçua diskutimi i mbesës së Hoxhë Hysen Berishës, Fata Zymberaj e cila pa frikë denoncoi regjimin gjakatar titist kundër popullit tonë për pesë dekada.

Ndërsa në diskutonim shteti dhe partia e Azem Vllasit dhe Isa Mustafës kishte përgatitur kordona policie që me tradhti, si çdo herë, na premtuan se po që se merrnim fotografinë e kasnecit Tito, do na lejonin të shkonim në qytet.

Meqë qëllimi ynë ishte të dalim në qytet që ta shqelmojmë atë simbol tiranie por që për koxhabashët shqiptarë ishte simbol i vëllazërim-bashkimit, dikush e mori fotografinë e Titos.

Sapo morëm drejtimin për në qytet, mbi ne vërshuan granatat lotsjellëse dhe filloi masakrimi i turmës, djem e vajza që u rrahën e u gjakosen pa mëshirë, u qëlluan me shkopinj gome Kjo masakër vazhdoi edhe me të shtëna armësh, deri në mbrëmje, kur burgu i Prishtinës u mbush plot me studentë.

Atë ditë kurrë nuk u ndava me vëllain tim nga Kaçaniku, Islam Vishin, duke qëlluar me gurë e sende tjera policët që masakronin rininë.

Ata që janë gjallë nuk mund të harrojnë kurrë 26 marsin atë ditë të gjakut, të lavdisë, të trimërisë dhe të kthesës së madhe historike në favor të Shqipërisë natyrale.

Policia e Mehmet Maliqit nuk kishte dallim nga policia e mëvonshme e Millosheviqit, për vandalizëm, dhunë e terror, tortura brutale, të cilat revoltuan masat popullore, të cilat bënë të mundur ardhjen e 1 prillit ditës së lavdishme të historisë sonë kombëtare.

Lidhja Komuniste e Kosovës dhe të gjitha levat e saja, me shtypin e radiotelevizionin, e me të gjitha mjetet që posedonin i cilësuan këto ngjarje si demonstrata armiqësore, të organizuara nga ballistët e zogistët, nga emigracioni në Perëndim dhe nga armiqtë e Jugosllavisë, por kurrë nuk na kanë quajtur Marksist- Leninist.

Pas 27 marsit, filloi një fushatë e paparë me burgosje masive, rrahje nëpër organet e UDB-ës, tortura çnjerëzore, e dënime drakonjane deri më 20 vite burg. Kjo pjellë e ndyrë e popullit tonë atë ditë e sot këto demonstrata i ka vlerësuar dhe vlerëson si armiqësore, separatiste, irredentiste e tjera sepse ky revolucion u hoqi privilegjet e fituara nga regjimi titist duke mbrojtur bashkim-vëllazërimin e tyre, prandaj ata le të lehin se për atë punë edhe janë paguar.

Ne vazhdimisht u kemi thënë se ju jeni zagarë që padroni i juaj serb, ju mashtron me ndonjë kockë që ta lëpini por kur të plakeni e të jeni shtrydhur si limoni, në koshin e plehrave do të përfundoni.

26 marsi i vitit 1981 ishte domosdoshmëri historike objektive për ngadhënjimin e parimeve dhe mësimave të klasikëve të çështjes shqiptare të lartë përmendur për realizimin e aspiratave tona shekullore për një Shqipëri të të gjithë shqiptarëve.

I paharruar qoftë 26 marsi i vitit 1981!

Nder dhe lavdi paçin të gjithë dëshmorët e kombit, të të gjitha kohërave! Rroftë Shqipëria e të gjithë shqiptarëve!

Murat Musliu: Organizimi i demonstratave të vitit 1981 dhe reagimi i pushtetit jugosllav Demonstrata e 11, 26 marsit dhe 1 e 2

prillit të vitit 1981, ishin ndër më të fuqishmet që populli shqiptar kishte organizuar ndonjëherë kundër ish pushtuesit serbo-jugosllav. Demonstratat fillimisht filluan në menzën e studentëve në mbrëmjen e 11 marsit rreth orës 19:00, pasi kështu kishin marr vendim studentët organizatorë, më 10 mars, në dhomën nr. 310 (Gani Koci, Murat Musliu, Selim Geci) së bashku me studentët e dhomës nr. 312 (Kadri Kryeziu, Jonuz Jonuzi, Ramadan Gashi dhe Bedri Deliu).

Pikërisht, ashtu siç u morëm vesh në mbrëmjen e 10 marsit që të nesërmen t'i njoftojmë studentët (natyrisht atyre që ju besonim) që të fillojmë demonstratat. Këto demonstrata filluan me ndërprerjen e ushqimit në menzë ku si pretekst kishim pakënaqësinë e arsyeshme të studentëve për kushtet jo të mira. Pasi u arrit qëllimi i ndërprerjes së ushqimit në menzë, grupi organizator u bënë thirrje studentëve që të marshojmë për në qendrën e qytetit të Prishtinës dhe kësaj thirrje iu përgjigjen një numër i konsiderueshëm i studentëve, diku 200-300 studentë.

Gjatë marshimit filluam me parullat sociale si: Duam kushte më të mira, Duam bukë, pastaj: Unitet, Poshtë borgjezia, Lironi shokët nga burgu, Rroftë Adem Demaçi.

Sigurimi jugosllav u zu në befasi pasi kishin menduar që grupi demonstrues po marshonte në qytet si simpatizant të futbollit pasi atë ditë ishte luajtur ndeshja Prishtina-Partizani (Beograd). Pasi kaluam nëpër qendrën e qytetit (tani sheshin Nënë Tereza) u kthyem prapë në qendrën e studentëve me qëllimin që të na bashkohen edhe studentë të tjerë të cilët ishin të painformuar me atë se çfarë po ndodhte. Demonstrata u masivizua me bashkëngjitjen e të gjithë studentëve e qytetarëve të shumtë dhe tentuam që po atë natë të dalim prapë në qendër të qytetit. Ky tentim u bllokua nga forca të mëdha të policisë që kishin bërë kordon para Menzës së studentëve. Turmës iu drejtuan disa studentë me fjalime që demaskonin politikën anti-shqiptare që ushtronte Serbia dhe Federata Jugosllave.

Demonstrata që filloi në orën 19:00 më 11 mars, vazhdoi deri në orët e hershme të mëngjesit të 12 marsit, ku me intervenimin brutal të forcave policore u shpërndanë demonstruesit. Demonstratat u bënë

më masive më 26 mars, 1 dhe 2 prill ku kërkesa kryesore në këto demonstrata ishte: Kosova Republikë, si strategji sepse kërkesa e drejtë legjitime ishte bashkimi i të gjitha trojeve shqiptare në Jugosllavi me shtetin amë Shqipërinë. Këtyre kërkesave legjitime të popullit shqiptar udhëheqësia e RSFJ dhe Serbisë si dhe vasalët e tyre shqiptarë në Kosovë ju përgjigjen me dhunë, ku u vranë shumë demonstrues, u plagosën me qindra dhe u burgosen me mijëra të rinj shqiptar.

Demonstratat gjithë-popullore të vitit '81 shënuan kthesën vendimtare të ndarjes definitive të shqiptarëve të robëruar nga RSFJ. Demonstratat e vitit '81 ishin një zgjim i popullit shqiptar në Jugosllavi sepse u demaskua politika e rrejshme e bashkim-vëllazërimit dhe barazisë së të gjithë popujve që jetonin në Jugosllavi. Kualifikimet e komitetit të LK-së të Kosovës për demonstratat e 11 marsit fillimisht u kualifikuan si revoltë sociale, por në mbledhjen e 28 marsit '81 demonstratat e 11 dhe 26 marsit u cilësuan si armiqësore, ndërkaq në mbledhjen e përbashkët të kryesisë të komitetit qendror të Serbisë demonstratat u cilësuan si destruktive dhe që kishin qëllimin e destabilizimit të sistemit kushtetues, minimin e bashkim-vëllazërimit dhe përmbysjen e sistemit politik.

Më vonë, më 3 prill në mbledhjen e Këshillit Ekzekutiv Federativ dhe Komitetit Qendror LKJ demonstratat u cilësuan irredentiste, nacionaliste madje edhe kontra revolucionare. Pas këtyre cilësimeve, nisen arrestimet masive të organizatorëve, të pjesëmarrësve aktiv në demonstrata, ku u zhvilluan gjykime dhe mijëra të rinj u dënuan me shumë vite burgim.

Pas këtyre demonstratave nisi diferencimi ideo-politik në të gjitha strukturat dhe nivelet shoqërore. Udhëheqësia e atëhershme e Kosovës jo vetëm që nuk i përkrahi kërkesat gjithë popullore por u vu tërësisht në shërbim të regjimit pushtues, ndoshta edhe më shumë se që ju kërkohej. Rruga e nisur për të drejtat e shqiptarëve vazhdoi edhe në vitin 1982 e më tutje për tu bërë më masive në vitin 1989, deri në demonstratat e njohura të studentëve të vitit 1997 të UP-së. Këto përpjekje të vazhdueshme të popullit shqiptar u kurorëzuan me

formimin e UÇK-së, luftës për liri, dëbimin definitiv të forcave serbe nga Kosova në vitin 1999 dhe shpalljen e Kosovës shtet të pavarur dhe sovran më 17 shkurt 2008.